

קולנוע

אירועים

לקראת נפוליאון

מימד רביעי, יחיד סגולה, רמעות של חדרה

מרב פסטיבלים כבר לא רואים את הסרטים, ומרוב אירועים מיוחדים — כך טוענים מפצי הסרטים — לקולנוע ה"רגיל" כבר לא הולכים מספיק.

בהתאחדות בתי הקולנוע נרשמה ירידה של 28 אחוזים בצופי הקולנוע בארבעת החודשים הראשונים של השנה (עד חודש מאי), לעומת השנה שעברה. והנה, מתקרב עוד אירוע ענק (פרטים כלוחות המודעות), שמחמת גודלו קשה במיגרת זאת לפרסם עליו הערכה מדוייקת: הסרט נפוליאון.

מה שכדאי לזכור לפני האירוע, הוא את נבואת-העתיד של הבימאי שלו, אבל גאנס, כפי שתורגמה מכתובים עבור גליון סינמטק 34 (מאירוני 87):

"יום יבוא, בעוד פחות מרבע מאה, וכל מה שלא ניתן לנו לעשות ייעשה. הקולנוע ישתחרר מן הכבלים הזנתיים של המיסחר, אולי אף יאמץ לעצמו שם חדש כדי להינתק מן העבר העגום, ויזכה לתחיה. ואז תתגלה לעיני העולם אמנות אדירה, המעמידה בצל את הסיפרות, העיתונות התיאטרון והטלוויזיה (האחרונה לא תהיה יותר מאשר ספיה צנוע שלה). זאת תהיה האמנות המאגית של האלכימאים, אותה אמנות שצריכה היתה תמיד להיות סוחפת ולא הניחו לה, מעניקה לצופים ככל שניה את אותה התחושה המופלאה של מימד רביעי, מעבר למקום ולזמן, אותו מימד אליו חדרו רק יחיד סגולה, כמו הולדרלין או ראמבו, ברטון או פיקאסו.

כרי שזה יקרה אנו דורשים מרענים, מעברות, מחשבים, כדי למצוא פיתרונות חזותיים כוללים, מהפכניים, לעימותים האיריאולוגיים הנצחיים שבין חוקי-החברה לחוקי-האמנות.

אני כבר יכול לראות סיפרי בשורה אלה של העידן החדש, הצפים ועולים על מסכי-העולם כולו ועוד לפני שהפוליטיקאים והסופרים הסי

דיאן ויסט: כשהרדיו היה רדיו

המושלים והתפשרה לבסוף כמו כולם — כל זה שייך לימים שלא היתה עוד טלוויזיה — אבל בעיקר לרדיו שמכל כלי-התיקשורת להמונים הוא המדיום החם ביותר, הישיר ביותר, והמגרה ביותר את הדמיון. לא רק שרדיו מחייה את דמויות וקולות, לחנים ואופנות בצורה המעידה על הומור וגישת פרטי-פרטים, אלא הוא מזכיר לנו שהרדיו היה אמצעי-תיקשורת בעל כוחות מופלאים.

גלי האתר וכל היתר

ימי הרדיו (שחף תל-אביב, אר-צות הברית) — הקולנוע המתמחה בהצגת וודי אלן בתל-אביב ירעד שוב מגלי הצחוק בסרט החדש.

פחות מרכזו ופחות חדשני, והמקטרגים יאמרו גם פחות מקורי (וכל הקביעות הללו נכונות) הן מחנה ואחיותיה, גם משושנת קאהיר הסגולה וכמוכן בסרט המפתח שלו זליג — אך ימי הרדיו הוא בכל זאת אנושי מאוד ומצחיק מאוד.

וודי אלן מגיש מחווה אפיסודיות, כפי שפועל זיכרונו של האדם מבית יהודי טיפוסי בשכונה יהודית טיפוסית שבניו-יורק. ערב מילחמת העולם השנייה, כשהרדיו היה רדיו כל-יכול, והגמדים דיברו מן הקופסה ולא הופיעו על המסך שלה. אומנם אין כאן תחקיר של אמת ושקר בעיתונות ובאמנות, כמו שהיה בזליג גם לא טיפול מעמיק במהותה של האשליה ומשמעותה הקולנועית כמו בשושנה גם לא התך פסיכולוגי כמו בחנה — אבל קיימים כל מיני דרישות-שלום מכל אלה.

אם מדובר באשליה שבכלי-התיקשורת ו/או האמנות, הרי יש כאן המשך רעיוני ברור, המיתממת בסצינה אופנת-ערפילים. כשדיאן ויסט טובה עד לשד עצמותיה וברקע נשמע קולו המאיים של אורסון ולס, ששידר אז לאמריקה את המתיחה הרדיופונית הגאונית ביותר של המאה, במילחמת העולמות, יש כאן נוסטלגיה לאותה תקופה, לאב החלשלוש ולדוד המסריח מדגים, לדודה היפה שחיפשה תמיד את החתן

יורים ובוכים

בלוז החופש הגדול (גת תל-אביב ישראל) — מי שחושב שהסרט הזה מדבר על ישראל של שנות השבעים, טועה — אפילו

שהסרט טוען כך. חבורה של יוצאיתכיון מתכוננת לבחינות הבגרות ולבחינה המסכמת לפעמים גם חיים שלמים — הגיוס הבלתי-ימנע, האומנם בלתי-ימנע! זאת היתה שאלה שיותר ויותר צעירים שאלו את עצמם בשלהי מילחמת-ההתשה, והאמת היא שהסרט אינו ממציא תשובה, ולא רק הסרט. כי אם הדור כולו, הדור של אז והדור של היום.

בין המתגייסים יוסי צויליך התמים, מוסי הפסנתרן ו-ארלה הפציפיסט, מלווה אותם מארגו החולני, ארבעת אלה משמשים חתך של הנוער כולו, כשמארגו, המתכוון להיות בימאי-קולנוע, הוא המתעד, כאילו דמותו החליפית של הבי-מאי עצמו, שישאיר לבסוף את חותמה של התקופה באמצעות חתימתה של המצלמה.

זהו סרטו העלילתי הארוך הראשון של רנן שור, מה שמס-ביר את חוסר-האחידות באיכותם של קטעים שונים עם הא-חרים, ואין ספק שעדיין לוקה ראייתו הקולנועית בחסר, ויש-נס קטעים הנראים מגומגמים ובוסר, בעיקר בחלקו הראשון של הסרט, כשהשחקנים יותר מקלמים מאשר משחקים. בהתחשב בכך שפניהם של יואב צפיר, דוד צווינגבוים, נועם גולדברג, שחר סגל, עמרי דולב, ורד כהן ושרון בר זיו הם מחוסרות ניסיון קודם רציני עם המצלמה, אפשר להבין את הגימגומים, אבל גם את הספונטניות ואת האמיתיות הבוק-

סטיות נחמדות

שרותים אישיים (לב 2, תל-אביב, אנגליה) — שמו של טרי ג'ונס (מונטי פיטוף) החתום כבימאי, כבר מבשר משהו בעל-הומור לא

קונבנציונאלי ועניין של טעם, שכן, בסירטי החבורה הבריטית המטורפת, ישנם קטעים לטעמים שונים וישנם כאלה הסוב-רים שההומור שלהם אידיוט, ואחרים המוצאים בסוג-ההומור זה טעם ומקום למחשבה.

מנגד נמצאת חתימת התסריטאי, דייוויד לילנד, מי שכתב את מונה ליה וביים כבר בעבר סרטים בעלי משמעות חב-רתית מובהקת, כמו תוצרת בריטניה, סירטו החדש כבימאי הוצג בפסטיבל קאן ואמרו גם הוא להגיע לבית-קולנוע זה בקרוב — הלוואי והיית כאן, שרותים אישיים הוא למעשה המשך סיפור הדמות שהיתה בנעוריה בסרט הלוואי והיית כאן, נערה חריגה בעיר-שדה קטנה בחברה פוריסנית וסתומת-ראש, אלא שאם בסרט האחר הגיבורה נולדת בשנות החמי-שים, הרי שבסרט הזה היא כבר אשת עניסקי בית-בושת המ-גיעה לעניין כדי להתפרנס ולא רואה שום פגם בכך שבחברה של זונות היא תנהל את בית-הזונות, זהו בערך המסר המתק-בל מבחירתה המיקצועית של הגברת, כריסטין פינטר, ששמה יוצר שיר ומבוסס מאוד עם הגברת סינטייה פיין, שכ-ידוע עוררה רעש רב במישט המדינה נגדה, אחרי שניהלה בית מפורסם מאוד.

אין ספק שהתסריטאי לילנד מכוון את חיצי הישר ללב

נועה גולדברג: שאלות בשלהי המילחמה

עות לפעמים מבעד לחוסר-מיקצועיות, וזה רק טבעי, אשר לבעיה עצמה: הסרט אומר דברים שהם יותר כואבים ממה שנראה על הברד לעיתים, אבל מובעים היטב ובצורה בוטה בפזמונים דווקאיים, במילותיו של דודון נשר ובמוסי-קה של רפי קדישזון, אלה אומרים שנמאס כבר לדור שלנו להיות הכבש לעולה, אבל אין לו ברירה — או לפחות אינו מוצא לו את הברירה, כשם ששלוש עכשוו שולחת חיילים שיוורים ובוכים, יודעת שימי התום והטהור מאחוריה, אבל אינה מסו-גלת להמציא פיתרונות — כך הסרט בעצמו מציג את המבוכה הזאת, ואינו מצליח לחדור לתוכה.

וולטרס, קולין וסטלפקס: הומור עיין

כריטינה של עידן תאצ'ר, רוצה לתקוע חיצים במישטר הנוכחי, בחברה הרקובה, במוסד המעוות המעוגן בחוק צבוע — בקיצור, רוצה לומר שהסטיית הקטנות של האנשים הפרטיים הן קטנות בהרבה מן הסטיית הגדולות של האנשים ה-ציבוריים, ואיש קטן ככל שהוא נותן דורו ליצרו בחדר פרטי מוגן בווליון יזיק פחות לחברה מאשר אישיות ציבורית העושה שקר וכופה אותו על החברה, באינטלה של טובת-הציבור.

שחקן דייוויד ב. נפוליאון, מעבר למקום ולזמן

פיקו להציגם קבל עם ועדה, רמעות של חדרה ממלאות את ליבי למחשבה שזה עוד יקרה."

תדרוך

חובה לראות:

תל-אביב: נישואיה של מריה בראון, שיחות מלוכלכות, נרדפי החוק, מלו, משהו פראי, ירושלים: משהו פראי, מלו.

תל אביב:

*** נרדפי החוק (לב, ארצות-הברית): אחד הבימאים הצעירים העצמאיים המרתקים ביותר בעת האחרונה, במסע על פני אמריקה, חלק ב'. הפעם עם שלושה יוצא-ידופן שנפגשו בכלא, רוברטו בניני מצחיק ותום ויסט הוא קוריוז המשחק את עצמו.

*** בקי שארם (סינמטק תל-אביב): הקרנה חוזרת של סרט מפסטיבל ירושלים: הסרט הראשון שצולם בצבע, ובצבע מרהיב בהומור ובאלגאנטיות המאפיינים את רובן אמוליאן.

*** הליירי משאנחאי, מקבת, מגע של רשע, האמברסונים המופלאים — הקרנות מן הטרנספקטיבה של אורסון ולס, המתחילה בירושלים ועוברת לתל-אביב, למי שלא ראה מעולם ולמי שרוצה לראות שוב, כראי לעקוב אחרי תוכנית הסינמטק.

עדנה פיירר